ΠΥΡΓΟΣ ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΟΥ

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ 350 ΕΤΩΝ

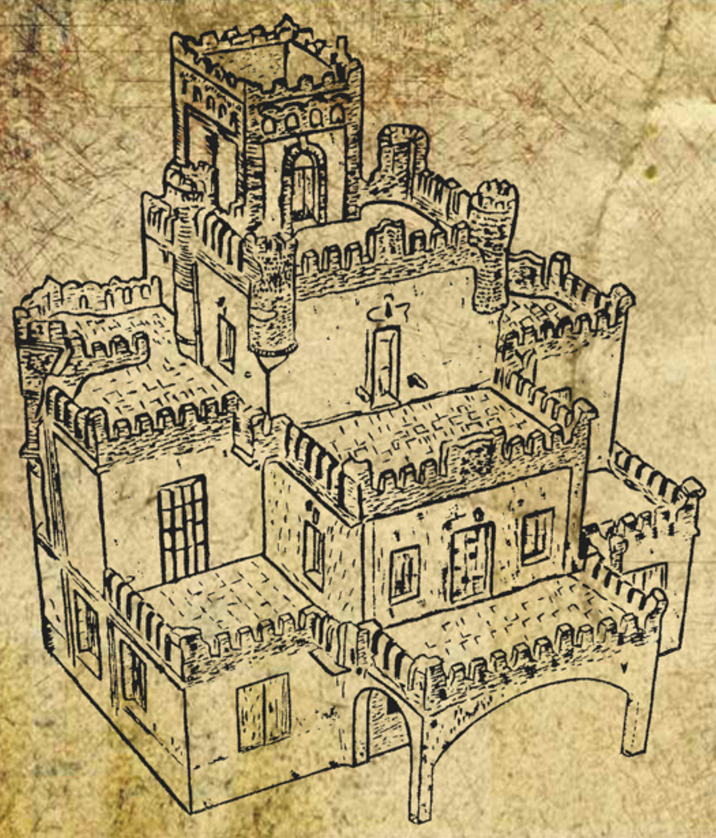

Η ιστορία του Πύργου
με μια ματιά

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Με ρίζες από το Βυζάντιο και τον κλάδο των Κομνηνών από τον 9° αιώνα, οι Μελισσινοί-Μελισσουργοί, διαδραμάτισαν κατά καιρούς, σημαντικούς ρόλους σε διάφορες εποχές της ιστορίας της Ελλάδας, εγκαθιστάμενοι στην Μεσσήνη της Πελοποννήσου τον15° αιώνα, στον Πύργο που διέθετε η οικογένεια, τον επονομαζόμενο «Μελισσόπυργο». Ο Πύργος αυτός καταστράφηκε ολοσχερώς από τους Τούρκους ως αντίποινα, κατά την διάρκεια των Ορλοφικών το 1770. Στην είσοδό του υπήρχε ο θυρεός με τα αρχικά ΝΚΒΑ [Νεμεσούμαι Κακούς, Βουλόμενος Λησμονώ]=[Ενθυμούμαι τους Κακούς, Εάν θέλω τους Λησμονώ], αντίγραφο του οποίου βρίσκεται σήμερα μέσα στον Πύργο αυτόν.

Ρίζες από το Βυζάντιο και τον κλάδο των Κομνηνών

Ο Νικηφόρος Μελισσινός -Μελισσουργός (1434) κύριος της Ιθώμης και Μεσσήνης, ανακατέλαβε από τους Τούρκους ένα σημαντικό τμήμα της νότιας ακτής της Πελοποννήσου.

Μετέπειτα οι Θεόδωρος, Νικηφόρος και Μακάριος (1585) Μητροπολίτης Μονεμβασίας, συμμετείχαν στις απελευθερωτικές κινήσεις των Ελλήνων, από την κατάκτηση της Κύπρου έως τα μέσα του 17ου αιώνα και στην δράση των Ελληνικών κοινοτήτων της Βενετίας και Νεαπόλεως.

Ο Νικηφόρος, ο νεώτερος, ανέλαβε το 1607 την θέση του Προϊσταμένου της Ελληνικής εκκλησίας στην Νεάπολη, (εξ' ου και η Via Guglielmo Melisurgo στην Νάπολη). Χειροτονήθηκε το 1617 από τον Πατριάρχη Τιμόθεο Β', Μητροπολίτης Παροναξίας. Επέστρεψε στην Ισπανία όπου ο Βασιλεύς Φίλιππος Δ' του ανέθεσε την σημαντική τότε Επισκοπή του Κρότωνος.

Το δε 1780, γεννιέται στην Καλαμάτα, ο Προύχοντας Δημήτριος Μελισσουργός, πατέρας του Γεώργιου Μελισσουργού (1835-1911), προπάππου των σημερινών ιδιοκτητών

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΪΑ

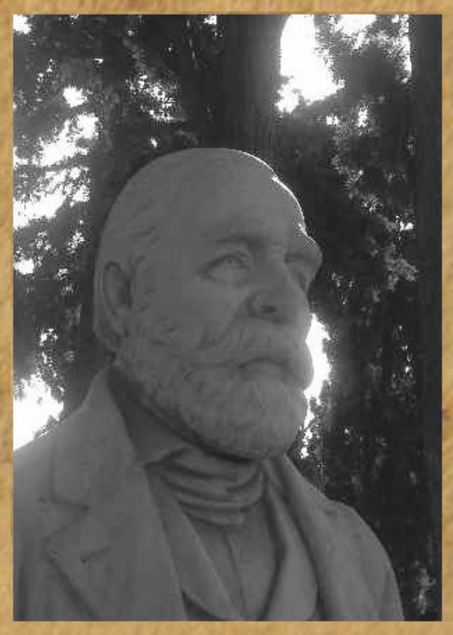

Ο ΠΥΡΓΟΣ περιήλθε στους προγόνους των σημερινών ιδιοκτητών, το 1836, αμέσως μετά την πτώση της Τουρκοκρατίας.

Ο προ-προ-προ-πάππους, Σπυρίδων Μαρκέλλος (1780) (που έκτισε τον Φάρο της Αίγινας και έλαβε ενεργό μέρος με χρηματοδότηση στην Επανάσταση του 1821), εύπορος έμπορος-καραβοκύρης από την Αίγινα, μαζί με τον υιό του Παναγή Μαρκέλλο (1810-1886), ιδιοκτήτες του ομώνυμου ΠΥΡΓΟΥ ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ στην ΑΙΓΙΝΑ, (που στέγασε τον πρώτο Κυβερνήτη της Ελεύθερης Ελλάδας, Ιωάννη Καποδίστρια, και που στα νεώτερα χρόνια, απαλλοτριώθηκε από το κράτος το έτος 1965, και έκτοτε λειτουργεί ως πολιτιστικό κέντρο στην Αίγινα), αγόρασαν το 1836, ένα από τα μεγαλύτερα κτήματα στην Ελλάδα, που τότε περιελάμβανε ολόκληρη την έκταση, με τα παράλια και τα βουνά, από την χερσόνησο που σήμερα βρίσκεται το ξενοδοχείο Grand Resort Lagonissi και έφτανε μέχρι το Μαύρο Λιθάρι της Αναβύσσου.

Από το 1836 που αγοράστηκε το αγρόκτημα αυτό, λειτούργησε ως κτήμα εντατικής Ελαιοκαλλιέργειας (πολλά από τα ελαιόδεντρα που σήμερα βρίσκονται στο κτήμα, είναι άνω των 150 ετών), καθώς και Αμπελουργίας, Σιταριού και Κριθαριού.

Ο ΠΥΡΓΟΣ, αποτελούσε το κεντρικό συγκρότημα κτισμάτων, από τα τρία συνολικά συγκροτήματα που βρίσκονταν στο αγρόκτημα, χωροθετημένα σε μορφή τριγώνου.

Στον ευρύτερο χώρο του παλαιού κτήματος σώζονται και λειτουργούν μέχρι και σήμερα **3 εκκλησίες**. Στο Ανατολικό μέρος ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του 16ου αιώνα, στο ιερό του οποίου έχει ενταφιαστεί το 1878 η 9χρονη Μαρίνα Γ. Μελισσουργού και στο Νότιο μέρος η ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, όπου υπάρχει ο οικογενειακός τάφος της Αρτέμιδος Τζίτζου, η οποία άφησε σημαντικό μέρος της περιουσίας της, περιλαμβανομένης και της ανωτέρω εκκλησίας Αγίας Παρασκευής, στο Άσυλο Ανιάτων.
Επίσης μέσα στον αυλόγυρο του Πύργου, βρίσκεται το παλιό οικογενειακό εκκλησάκι του Αγ. Γεωργίου, το οποίο σήμερα χρησιμοποιείται για την τέλεση των γάμων και βαπτίσεων.

Οι πέντε φάσεις κατασκευών

ΠΩΣ ΕΦΤΑΣΕ Ο ΠΥΡΓΟΣ
ΣΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΤΟΥ ΜΟΡΦΗ

Ο ΠΥΡΓΟΣ έφτασε στην σημερινή του μορφή, μετά από 5 διαφορετικές φάσεις κατασκευών, με τις τελευταίες προσθήκες να έχουν γίνει στις αρχές του περασμένου αιώνα, με σημαντικότερες, την προσθήκη των δύο πλαϊνών πτερύγων με δύριχτες στέγες αρχικά, οι οποίες μετά καταργήθηκαν για να χτιστεί η βάση του επόμενου ορόφου και να καλυφθούν τα περιμετρικά μπαλκόνια με τις περίφημες Μαλτεζόπλακες που έχουν εξαιρετικές μονωτικές ιδιότητες.

Ακολούθησαν η προσθήκη ολόκληρης της πίσω πλευράς του Πύργου και του τετράγωνου πυργίσκου στην κορυφή, καθώς και η εσωτερική διπλή ξύλινη σκάλα στο εσωτερικό, καθώς και τα κόκκινα συμπαγή διακοσμητικά τούβλα, που είχαν γίνει ειδική παραγγελία σε εργοστάσιο της Μυτιλήνης.

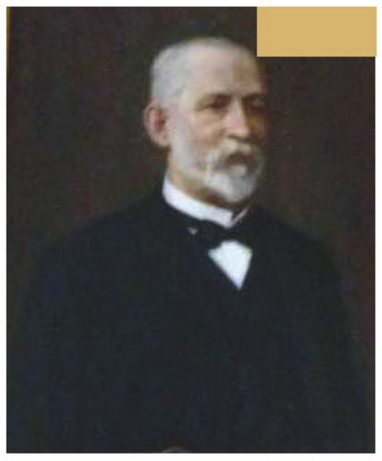

Ο Γεώργιος Μελισσουργός (1835-1911) προπάππος των σημερινών ιδιοκτητών, ήταν διακεκριμένος δικηγόρος, με μεταπτυχιακές σπουδές στην Χαϊδελβέργη, και απόγονος μίας εκ των παλαιοτέρων Ελληνικών οικογενειών, για τις οποίες υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία (Διδακτορική Διατριβή Ι.Κ. Χασιώτη, 1966). Από τον Γεώργιο Μελισσουργό αρχίζει η Νεώτερη φάση του κτήματος και του Πύργου, όταν συνένωσε τα δύο σημαντικότερα τμήματα του αρχικού κτήματος μαζί με την σύζυγο του Μαρία Μαρκέλλου, εγγονή του πρώτου ιδιοκτήτη του κτήματος Σπυρίδωνος Μαρκέλλου.

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ
ΑΝΘΗΣ ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΟΥ

Το έτος 1939, η Ανθή Μελισσουργού, αδελφή του Ηλία Μελισσουργού, άφησε με διαθήκη το ½ εξ αδιαιρέτου, του συνολικού εναπομείναντος (από τις πολλαπλές απαλλοτριώσεις και κληρονομιές), κτήματος, στο Κληροδότημα Ανθής Μελισσουργού, για να δημιουργηθεί Πρότυπη Γεωργική Σχολή Κωφαλάλων, με διαχειριστές, τους εκάστοτε Αρχιεπίσκοπο, Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, και Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Μέχρι και σήμερα, λόγω της απίστευτης γραφειοκρατίας δεν έχει δημιουργηθεί η Σχολή αυτή.

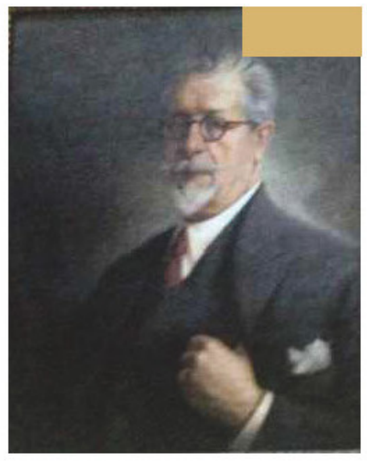

Ο Ηλίας Μελισσουργός (1882-1966), υιός του Γεωργίου Μελισσουργού και της Μαρίας Μαρκέλλου και παππούς των σημερινών ιδιοκτητών, εργάσθηκε ως Εισαγγελεύς Αθηνών, και αργότερα Διευθυντής της Power Corporation (πρώτης εταιρείας παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην Ελλάδα, που μετεξελίχτηκε αργότερα σε ΔΕΗ). Ενδιάμεσα, διετέλεσε Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Δημόσιας Αντίληψης, επί Πρωθυπουργίας Ελευθερίου Βενιζέλου, του οποίου υπήρξε προσωπικός φίλος.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ

Ο ΠΥΡΓΟΣ Μελισσουργού, έχει διαχρονικά δεχτεί επισκέψεις κάθε είδους, από τον ξακουστό Ληστή Νταβέλη, μέχρι τον Πρωθυπουργό της χώρας, Ελευθέριο Βενιζέλο, και στα νεώτερα χρόνια τον Πρωθυπουργό της Ελλάδας Αντώνη Σαμαρά, ο οποίος υπέγραψε και το βιβλίο επισκεπτών.

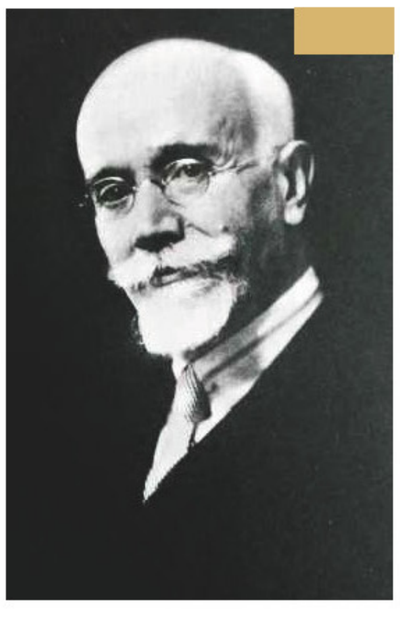

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΑ

Το Τοπωνύμιο της περιοχής που βρίσκεται ο ΠΥΡΓΟΣ, ονομάζεται **ΦΟΙΝΙΚΙΑ**, προερχόμενο από ένα Φοίνικα (τον πρώτο της περιοχής) που εισήγαγαν πριν από περισσότερα από 170 χρόνια οι πρώτοι κτήτορες-πρόγονοι των σημερινών ιδιοκτητών.

Ο Φοίνικας αυτός, (η βάση του κορμού του οποίου βρίσκεται στην μπροστινή αριστερή πλευρά του ΠΥΡΓΟΥ), καταστράφηκε δυστυχώς το έτος 2010, από την επιδημία του κόκκινου σκαθαριού, που εισέβαλε στην Ελλάδα, μαζί με τις ανεξέλεγκτες εισαγωγές φοινικόδεντρων για τις ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

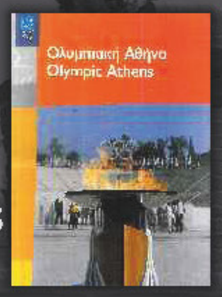

Είναι τέτοια δε η ιστορική σημασία του κτίσματος, που περιελήφθη και στο Επίσημο Λεύκωμα των Ολυμπιακών Αγώνων, ως μία από τις πλέον ιστορικές κατοικίες της Αττικής, που ακόμα λειτουργούν.

ΚΟΥΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΒΥΣΣΟΥ

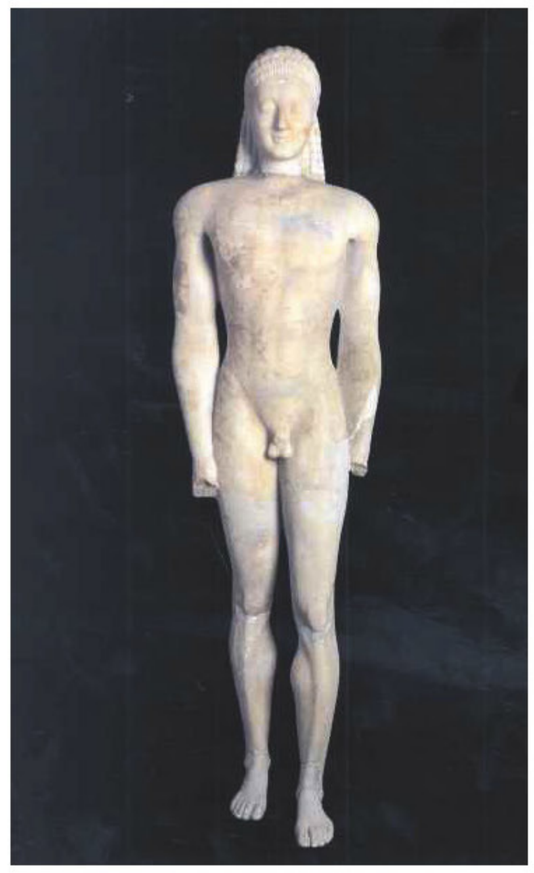

Το έτος 1937, επέστρεψε στη Ελλάδα,(μετά την σύλληψη των αρχαιοκαπήλων που το είχαν σπάσει στα δύο και εξάγει στην Γαλλία), ο περίφημος ΚΟΥΡΟΣ της Αναβύσσου («Κροίσος»), ένα από τα εντυπωσιακότερα αγάλματα της Αρχαϊκής περιόδου, που κατασκευάστηκε περί το έτος 530 π.Χ., είχε ύψος 1,95μ. και χρησιμοποιήθηκε ως επιτάφιο σήμα σε νεκροταφείο της περιοχής. Ο Κούρος αυτός, βρέθηκε στην Φοινικιά, λίγες δεκάδες μέτρα βορείως του ΠΥΡΓΟΥ Μελισσουργού. Σήμερα ο Κούρος της Αναβύσσου φιλοξενείται στο Εθικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας με αριθμό εκθέματος #3851.

Ολόκληρη η περιοχή του ΠΥΡΓΟΥ, είναι γεμάτη από αρχαιολογικά ταφικά ευρήματα, όπου θραύσματα διαφόρων αρχαίων αγγείων έρχονται καθημερινά στη επιφάνεια, και μέσα στον ευρύτερο περίβολο του κτήματος υπάρχουν ακόμα τα ίχνη ερειπίων από δύο Αρχαίους Ναούς και ένα θολωτό ίσως τάφο, καθώς και από πετρόχτιστα μονοπάτια-δρόμους.

ΕΠΙΤΥΜΒΙΑ ΑΝΑΓΛΥΦΗ ΣΤΗΛΗ

Εκτός από τα ανωτέρω, βρέθηκε επίσης μέσα στον περίβολο του κτήματος του ΠΥΡΓΟΥ και μια Επιτύμβια Ανάγλυφη Στήλη, με ύψος 1,01μ. και πλάτος 0,45 εκ., η οποία αναπαριστά έναν αθλητή όρθιο προς τα δεξιά, που κρατάει στο αριστερό χέρι τον δίσκο πίσω από το κεφάλι του. Το θέμα αυτό, είναι επανάληψη της αντίστοιχης Στήλης του Δισκοφόρου από τον Δίπυλο, το οποίο και κοσμεί το εξώφυλλο του καταλόγου της Συλλογής Γλυπτών του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.

Το έργο χρονολογείται από το έτος 530 π.Χ. και το δώρισε ο Ηλίας Μελισσουργός, το 1958, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αθηνών όπου εκτίθεται με τον αριθμό εκθέματος #4474. Γύψινο εκμαγείο βρίσκεται εντός του ΠΥΡΓΟΥ.

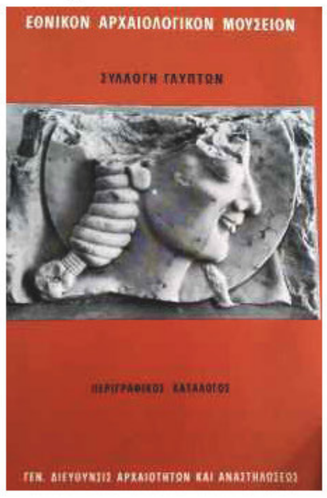

ΤΟ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟ

Το ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟ που υπάρχει ακόμα σήμερα, με όλα του τα μηχανήματα, εντός της περιοχής του ΠΥΡΓΟΥ, αποτελούσε ένα από τα πιο προηγμένα τεχνολογικά ελαιοτριβεία της χώρας, όταν κατασκευάστηκε περί το έτος 1900, και πολύ μεγάλο μέρος των κατοίκων της περιοχής Καλυβίων - Κουβαρά - Φώκαιας τότε, εργάζονταν στο κτήμα αυτό. Η δε παραγωγή υπερέβαινε, τις καλές χρονιές, τους 12 τόνους λάδι. Σήμερα είναι ένα από τα ελάχιστα (αν όχι το μοναδικό) σωζόμενα δείγματα ελαιοτριβείων της εποχής εκείνης στην Αττική.

Εκτός του επιτραπέζιου ελαιόλαδου, υπήρχε και παραγωγή σαπουνιού (με βάση το παρθένο ελαιόλαδο). Η τελευταία παραγωγή σαπουνιού έγινε περί το έτος 1955, και μερικές από τις μεγάλες τετράγωνες πλάκες αυτού του σαπουνιού έχουν αποθηκευτεί μέχρι και τις μέρες μας στο υπόγειο κελάρι του Πύργου. Σώζεται επίσης, και η ξύλινη χειροποίητη σφραγίδα, με την οποία σφραγιζόταν κάθε πλάκα σαπουνιού.

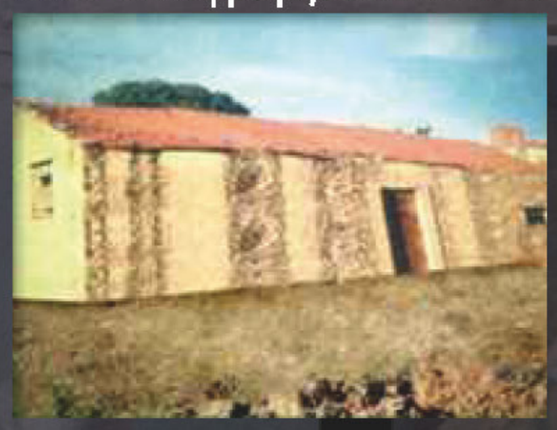

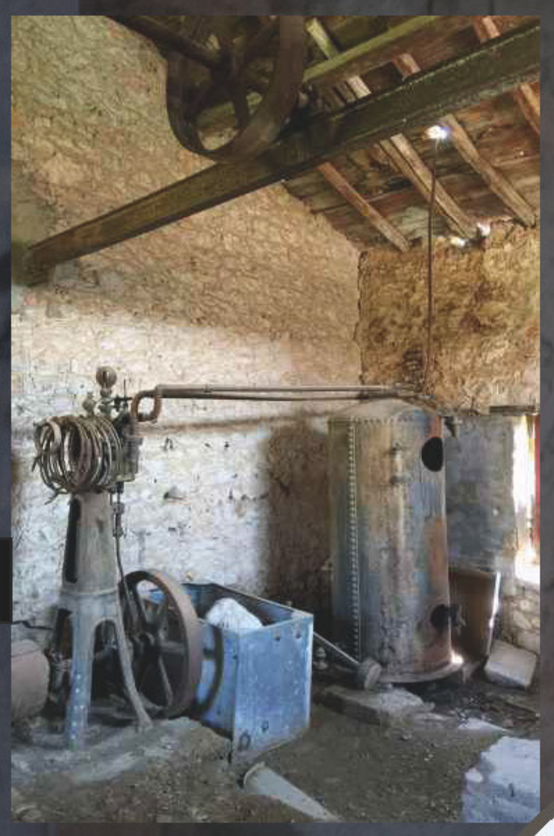

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο ΠΥΡΓΟΣ αποτέλεσε το τοπικό στρατηγείο των Γερμανών τελώντας υπό πλήρη κατάληψη. Ενθύμια της κατάληψης έχουν παραμείνει εντός του Πύργου, κάποια κλασσικά Γερμανικά σιδερένια στρατιωτικά κράνη, καθώς και κάλυκες από οβίδες διαφόρων διαμετρημάτων, αλλά κυρίως ένα αυθεντικό φωτογραφικό ημερολόγιο από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Βερολίνου 1936, με τις υπογραφές όλων των Ολυμπιονικών, συμπεριλαμβανομένου και του πιο γνωστού όλων τότε, του περίφημου Τζέσε Οουενς.

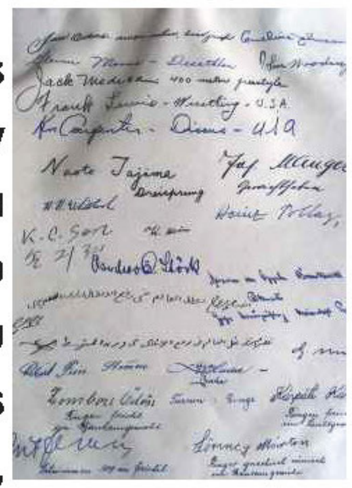

Κατά την ίδια εποχή, όλα τα άλογα του κτήματος (άνω των 20) επιτάχθηκαν για τις ανάγκες του πολέμου, αφήνοντας μόνον 2 γέρικα, για τις εργασίες του κτήματος και την λειτουργία του ΜΑΓΓΑΝΟΠΗΓΑΔΟΥ που σώζεται και λειτουργεί (αν και μηχανικά) ακόμα σήμερα. Τότε, με ένα,σπάνιας κατασκευής, σύστημα μεταλλικών αλληλοσυνδεόμενων κάδων (που φυλάσσονται μέχρι σήμερα) το νερό ανέβαινε σε μια πολύ μικρή δεξαμενή και από εκεί μέσω ενός πετρόχτιστου καναλιού, αρχικά πάνω σε κολώνες και στην συνέχεια πάνω στην εσωτερική μάντρα, κατέληγε σε μεγάλες ποσότητες, για αποθήκευση στην ΣΤΕΡΝΑ που ακόμα διατηρείται και βρίσκεται δίπλα στην «παραλία» της πισίνας.

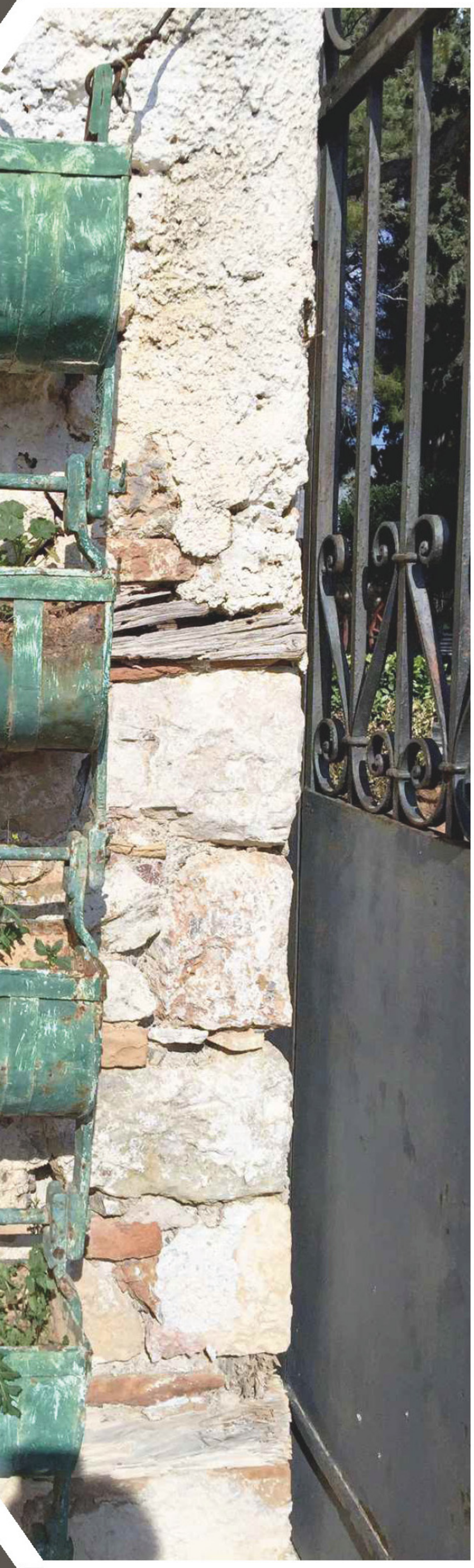

ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ

Το 1989, μετά από μακροχρόνιες δικαστικές ενέργειες, επετεύχθη η μερική διανομή του κτήματος μεταξύ του Κληροδοτήματος και του πατέρα των σημερινών ιδιοκτητών, Μάριου Μελισσουργού, ο οποίος και ξεκίνησε από τότε εργασίες κύριων υποδομών, όπως σύνδεση με ηλεκτρικό ρεύμα και με το δίκτυο νερού της ΕΥΔΑΠ, συγχρόνως με την μερική ανακαίνιση εσωτερικών σημείων καθώς και μέρους διαμόρφωσης του εξωτερικού χώρου.

Μέσα στο αρχικό κτίσμα του ΠΥΡΓΟΥ, του 1680-1690, στην «καρδιά» του οικήματος, φαίνονται, χωρίς να έχουν καλυφθεί από τις σύγχρονες ανακαινίσεις, αφ' ενός οι δύο οπίσθιες πολεμίστρες (μικρά τριγωνικά ανοίγματα μέσα στον τοίχο) και αφ' ετέρου το «ίχνος» της αρχικής εσωτερικής σκάλας, που ήταν κατασκευασμένη μέσα στον κάθετο τοίχο.

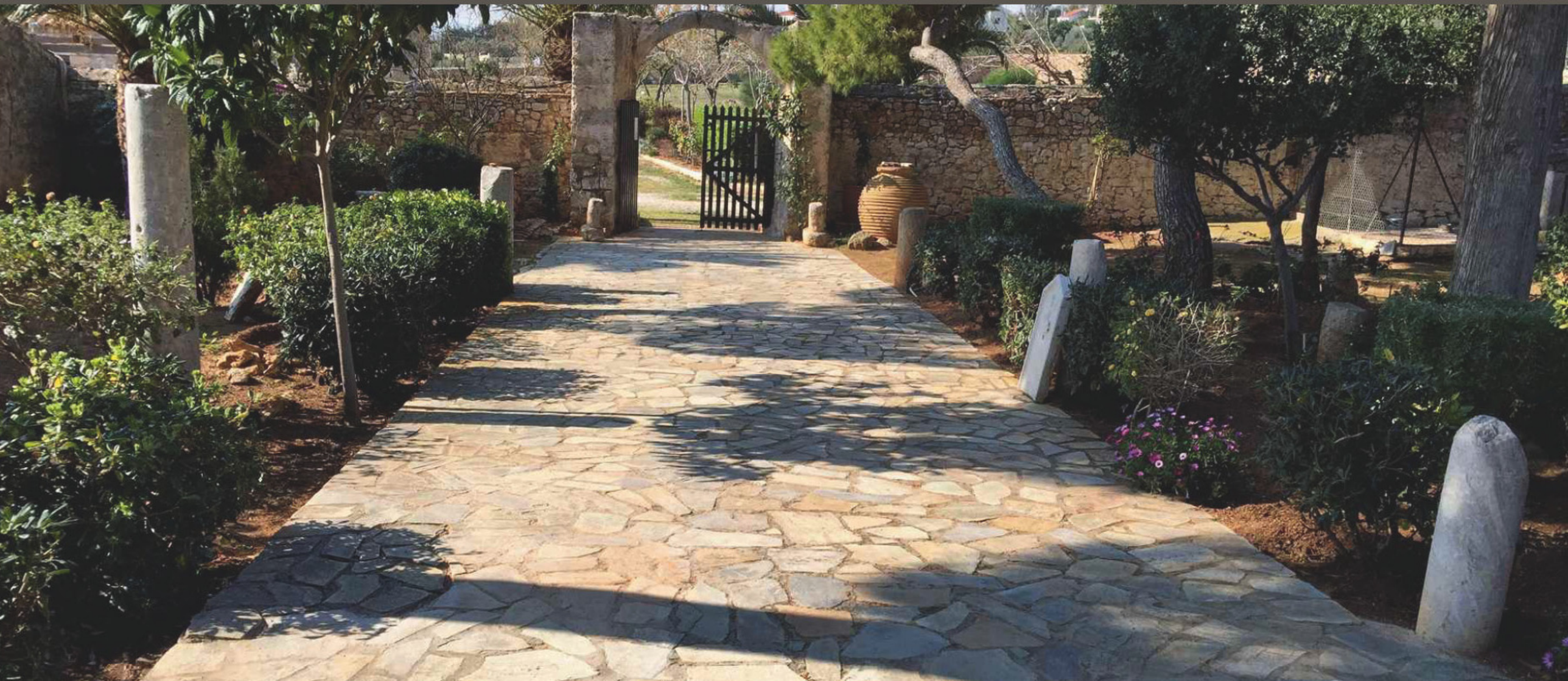

ΤΑ ΕΠΙΠΛΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ

Όλα τα έπιπλα μέσα στον ΠΥΡΓΟ είναι αυθεντικά παλαιά, προερχόμενα από τις γενιές των προγόνων, όπου στην τραπεζαρία δεσπόζουν δύο τεράστιοι μπουφέδες και ένας καθρέπτης που δεν θα χώραγαν στα περισσότερα σύγχρονα σπίτια.

Στο σαλόνι το ύφασμα που καλύπτει τις πολυθρόνες και τους καναπέδες είναι άνω των 100 ετών, διατηρούμενο ακόμα σε εξαιρετική κατάσταση. Οι δε ιδιαίτερης αισθητικής παλιές σόμπες, ζέσταιναν παλιά ολόκληρο τον ΠΥΡΓΟ.

ΤΑ ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΠΥΡΓΟΥ

Τέλος, στα 6 υπνοδωμάτια του ΠΥΡΓΟΥ, επικρατούν τα παλιά βαριά σιδερένια και ξύλινα κρεβάτια, μαζί με τις ογκώδεις ξύλινες ντουλάπες και τις πορσελάνινες λεκάνες ατομικού πλυσίματος, με τις αντίστοιχες κανάτες τους.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Αξίζει επίσης να σημειωθεί η παρουσία πάμπολλων πινάκων ζωγραφικής τοπίου, από τον γνωστό ζωγράφο Νίκο Ξένο, προσωπικό φίλο του Ηλία Γ. Μελισσουργού, ο οποίος τα έτη 1935-1937 διέμενε στον ΠΥΡΓΟ, ζωγραφίζοντας με κάθε λεπτομέρεια τα γύρω τοπία, πράγμα που σήμερα αποτελεί ένα σπάνιο ιστορικό ντοκουμέντο, χωρίς βέβαια να ξεχνάμε και τις εξαιρετικές προσωπογραφίες των προγόνων, μέσα στις «χρυσές» γύψινες κορνίζες εποχής, με σημαντικότερη όλων την μία προσωπογραφία που είναι έργο του διάσημου ζωγράφου Ροϊλού, ο οποίος υπήρξε δάσκαλος ζωγραφικής της Ανθής Μελισσουργού.

> Κάθε προσθήκη που γίνεται, σχεδιάζεται με απόλυτο σεβασμό στο περιβάλλον και την παράδοση, δημιουργώντας ένα ενοποιημένο διαχρονικό σύνολο.

ΠΥΡΓΟΣ
ΜΕΘΙΣΣΟΥΡΓΟΥ

ΛΑΓΟΝΗΣΙ

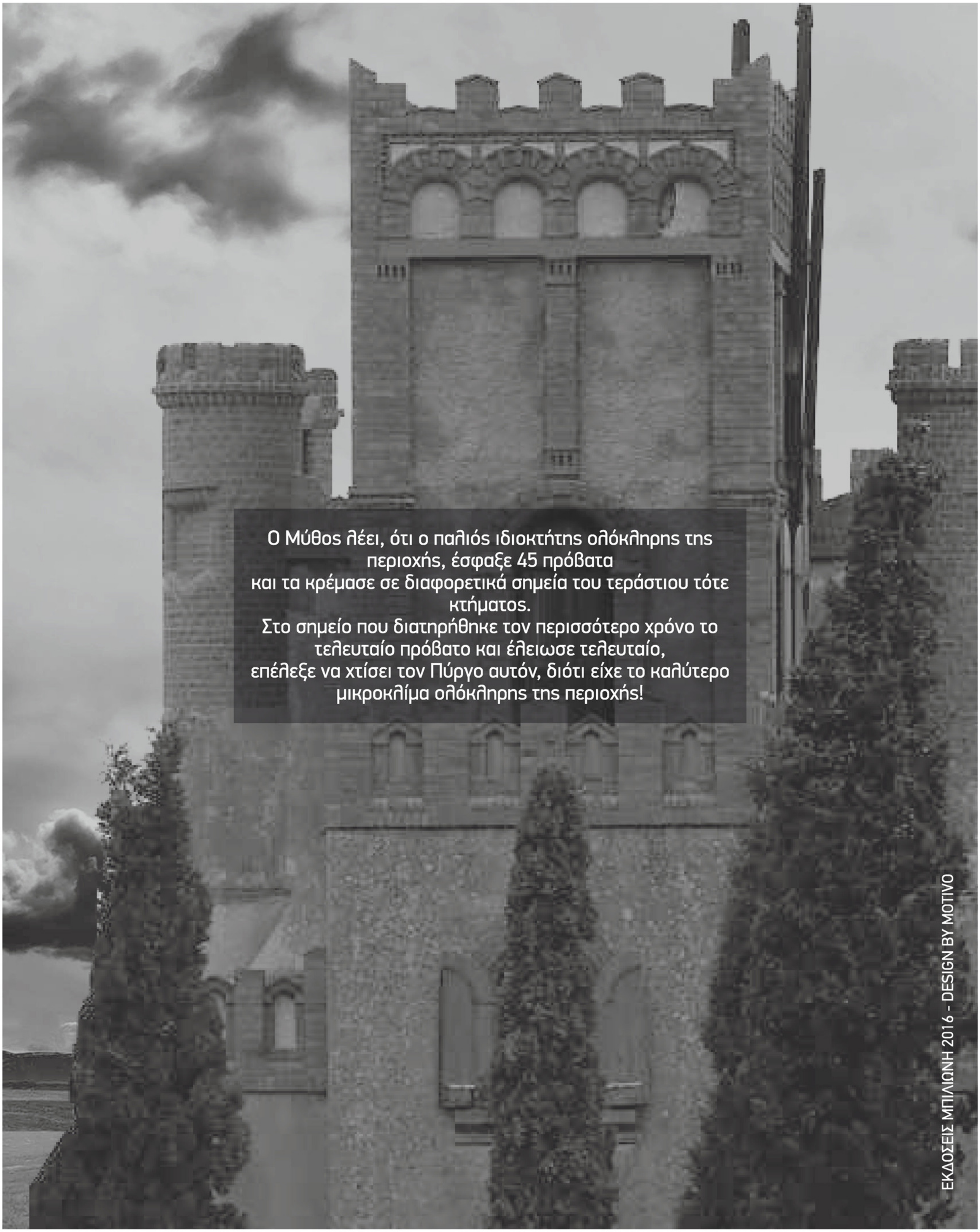

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΠΙΛΙΩΝΗ 2016 - DESIGN BY MOTIVO